

Як видно з табл., отримані результати показують, що на вибір молоддю професії впливають, насамперед, матеріальні чинники, пов'язані з такими соціальними і професійними мотивами, як можливість навчатися у ВНЗ безкоштовно (4,5%) або за низькою вартістю (5%), знайти роботу, яка гідно оплачується (8%), а також професійні, серед яких особливо виділяються бажання стати висококваліфікованим фахівцем (10%). Слід відзначити, що досить значна кількість студентів вказала серед мотивів бажання отримати будь-який диплом (3%).

Висновки. Проведене дослідження дає змогу зробити висновок про те, що серед мотивів вступу до аграрних ВНЗ переважають професійні, провідним з яких є бажання стати висококваліфікованим фахівцем. Соціальні й навчально-пізнавальні інтереси мають однаково важливе значення для майбутніх фахівців.

Література

1. Ильин Е.П. Мотивация и мотивы / Е.П. Ильин. – СПб. : Питер, 2000.
2. Вовчик-Блаkitная М.В. Мотивационный аспект развития учебной деятельности студентов / М.В. Вовчик-Блаkitная // Воспитание, обучение, психическое развитие : тез. докл. – М., 2003. – С. 83–95.
3. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: conference.kemsu.ru/GetDocsFile?id=8490&table.
4. Молодежь России: тенденции, перспективы / [под ред. И.М. Ильинского, А.В. Шаронова]. – М. : Молодая гвардия, 1993. – 98 с.
5. Петрова Т.Э. Институт высшей школы в социальной системе общества / Т.Э. Петрова. – СПб., 1993. – 46 с.
6. Тарасов В. Персонал – технология: отбор и подготовка менеджеров / В. Тарасов. – Л. : Машиностроение, 1989. – 301 с.
7. Зайцева І.В. Формування мотивації учіння студентів вищих економічних навчальних закладів : автореф. дис. ... к. пед. н. : 13.00.04 / І.В. Зайцева ; Терноп. держ. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. – Тернопіль, 2001. – 20 с.
8. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: testoteka.narod.ru/ms/1/06.html.
9. Меліхова І.О. Мотивація навчальної діяльності і ціннісні орієнтації студентів / І.О. Меліхова // Наука і освіта. – 2008. – № 1–2. – Січень–квітень. – С. 159–163.
10. Бордовская Н.В. Педагогика / Н.В. Бордовская, А.А. Реан. – М. : Питер, 2006. – 298 с.
11. Алексеева М.И. Мотивы учебной деятельности студента / М.И. Алексеева // Проблемы высшей школы. – К. : Вышш. шк., 1976. – Вып. 25. – 340 с.
12. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.lib.ua-ru.net/diss/cont/171358.Htm.

КУРБАТОВА Ю.В.

ЩОДО ПИТАННЯ ПРОБУДЖЕННЯ ІНТЕРЕСУ ДО ПРОФЕСІЇ АГРОНОМА У СТУДЕНТІВ АГРАРНИХ ВНЗ

Рушійною силою дій кожної людини, суспільства в цілому, кожного соціального інституту та соціальних спільнот людей є інтерес. Зміст інтересу визначається умовами життя людей та їхніх спільнот, місцем у системі суспільних відносин. Інтерес є реальною причиною соціальних дій, подій, звершень, що стоять за безпосередніми спонуканнями, мотивами, помислами, ідеями індивідів, соціальних груп чи спільнот, які беруть участь у цих діях. На основі спільності інтересів відбувається об'єднання людей у соціальні групи. Інтерес є одним із постійних потужних мотивів людської діяльності. Інтерес (від лат. *interesse* – мати важливе значення) – реальна причина дій, що відчувається людиною як особливо важлива. Інтерес можна визначити як позитивне оцінювальне ставлення суб'єкта до діяльності [1].

Питання пізнавального інтересу та його значення для професійної підготовки фахівців останнім часом дедалі частіше стають предметом вивчення вітчизняних науковців. І.В. Некоз у своїй праці “Формування пізнавальних інтересів студентів немовних спеціальностей вищих навчальних закладів (на матеріалі англійської мови)” досліджує пізнавальний інтерес, визначаючи його як “емоційно забарвлене ставлення людини до навколишнього світу, спрямованість людини на певний об’єкт чи певну діяльність, викликану позитивним, зацікавленим ставленням до когось, чогось. Інтерес не є незмінним, він піддається формуванню, збагаченню, розвитку [2]. І.В. Некоз розглядає методологічні принципи розвитку пізнавального інтересу серед студентської молоді, виділяючи при цьому три основні методологічні принципи розвитку інтересу: основою розвитку інтересу, як і формування особистості взагалі, є діяльність; активність є необхідною умовою розвитку пізнавального інтересу; відповідність діяльності віковим психологічним особливостям [3].

С.Л. Загребельний у дисертаційному дослідженні “Формування у старшокласників інтересу до професії у процесі вивчення предметів фізико-математичного циклу” визначає три напрями формування інтересу до професії: ознайомлення з характером та особливостями професій і спеціальностей; практичне спрямування на вибір професії; створення умов для оволодіння задатками трудових спеціальностей [6].

Мета статті – розглянути питання інтересу до професії та пізнавального інтересу в контексті пробудження інтересу до професії агронома у студентів аграрних ВНЗ.

У своєму дослідженні спираємось на класифікацію видів інтересів та їх взаємозв’язків, запропоновану Є.П. Ільїним (рис.) [3].

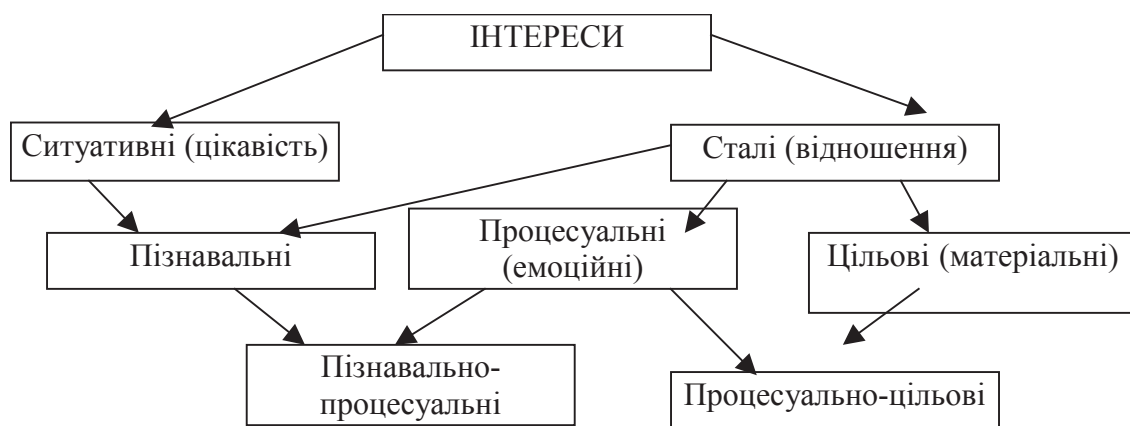

Рис. Види інтересів

Але про який би вид інтересів не йшла мова, неодмінними є дві обставини: наявність у них потреби і позитивне переживання цієї потреби. І те, й інше входить практично в усі визначення інтересу, що даються різними авторами. При цьому розглядається вузьке та широке розуміння інтересу. При першому з них інтерес пов’язується тільки з пізнавальною потребою, і

автори визнають тільки пізнавальні інтереси. При широкому розумінні інтересів їх пов'язують і з іншими потребами, а не тільки з пізнавальними. Але при цьому інтерес як особливе психологічне явище втрачає свою специфіку [3]. Приєднуємось до думки про те, що “інтерес – одна з форм спрямованості особистості, яка полягає в зосередженості уваги, думок, помислів на певному предметі. Інтерес – прояв не тільки пізнавальної, а й інших потреб. Інакше кажучи, інтерес – це активна пізнавальна спрямованість людини на той чи інший предмет або явище дійсності, пов'язана зазвичай з позитивним емоційно забарвленим ставленням до пізнання об'єкта або до оволодіння тією чи іншою діяльністю” [4].

Інтерес до професії – це емоційно виражена пізнавальна спрямованість особистості на оволодіння професійною діяльністю, реалізація своїх нахилів, здібностей, професійних переконань [1]. Розглядаючи інтерес до професії агронома, дотримуємось тієї думки, що в умовах навчання у ВНЗ інтерес до професії неможливо розглядати окремо від інтересу пізнавального, тому що під час навчання студенти саме пізнають майбутню професію. “Під пізнавальним інтересом розуміємо вибірково спрямованість людини на пізнання предметів, явищ, подій навколишнього світу, яка активізує психічні процеси, Діяльність людини, її пізнавальні можливості – це спонукальна сила навчального процесу” [2].

Існує безліч факторів, що впливають на вибір професії юнаками і дівчатами. Мотиви вступу до університету і вибору професії у студентів можуть бути найрізноманітнішими, але найбільш суттєвими, на нашу думку, є інтерес до професії і пізнавальний інтерес, який є основним у мотивації навчальної діяльності. Слід зазначити, що, згідно з дослідженнями різних науковців, узагальнені результати яких наводить Є.П. Ільїн, так званий професійний мотив є провідним навчальним мотивом у студентів на всіх етапах професійної підготовки.

У психології мотивації інтерес розглядається, як правило, у двох основних аспектах: інтерес як потреба та інтерес як ставлення. Більшість психологів пов'язують інтерес з потребою, інші вважають, що інтерес – складніше і ширше явище, ніж проста потреба. Існує також думка, що інтереси виникають на основі потреб, а не зводяться до них. Багатьма психологами інтерес розглядається як відношення, де на перший план виходить його емоційна забарвленість. Емоції можуть бути індикаторами потреб людини, однак не тільки позитивними, але й негативними. Перетворюватися в позитивно-емоційне ставлення можуть тільки позитивні емоції, які виникають в основному при задоволенні потреби, а не при її появі. Саме регулярне задоволення потреби створює позитивне ставлення, пробуджує інтерес до об'єкта або діяльності, що задовольняє потребу [5].

Розглядаючи інтереси на прикладі інтересу до професії агронома, можна зазначити: якщо молода людина відчуває позитивні емоції від догляду за рослинами, вивчає біологію рослин, особливості їх вирощування та догляду із зацікавленістю, можна вважати, що людина має інтерес до професії агронома, тобто в неї виникає потреба займатися саме

цим видом діяльності. Підтримуючи свій інтерес, людина водночас задовольняє інші потреби – у служінні суспільству, у самовираженні, забезпеченні себе необхідними для життя засобами, які відіграють настільки ж значну роль при виборі професії [5].

Говорячи про професію агронома, зокрема, слід враховувати кваліфікаційні характеристики, цієї професії, психологічні особливості як абітурієнтів, так і студентів. Адже агроном – одна з головних фігур на селі. Його основне завдання – удосконалювати сільськогосподарське виробництво, управляти працею механізаторів та інших робітників. Озброєний спеціальними знаннями, агроном повинен краще за інших бачити, як розвиваються рослини, чого їм не вистачає, які зміни відбуваються в ґрунті. Він має бути основним провідником науки в господарстві, повинен визначати технологію праці, її організацію. Саме тому під час підготовки фахівців потрібно звертати увагу на їхню зацікавленість майбутньою професією.

Саме через інтерес до майбутньої професії, через пізнавальний інтерес, та, відповідно, пізнавальну й навчальну діяльність протягом навчання формується майбутній фахівець, який після закінчення університету повинен мати певний рівень професійної компетенції та певну професійну кваліфікацію. Сучасний агроном – це сільський інтелігент, покликаний стати носієм загальнолюдських цінностей. Високий професіоналізм агроном зобов'язаний поєднувати з потребою постійної самоосвіти і самовдосконалення, з умінням вивчати та впроваджувати вискоелективні технології. Починаючи з першого курсу навчання і протягом усієї професійної кар'єри фахівець повинен пронести інтерес до своєї професії, так само, як і бажання вдосконалювати свої знання.

Необхідно враховувати, що інтерес може мати різний характер і для того, щоб інтерес до професії не залишився лише ситуативним, тобто тимчасовою цікавістю, а став пізнавальним інтересом-відношенням, потрібно пам'ятати, що інтереси необхідно виховувати. Адже “інтереси формуються і розвиваються в процесі навчальної, трудової, суспільної діяльності людини й залежать від умов навчання і виховання” [4].

Висновки. Проведене дослідження дає змогу зробити висновок про те, що питання пробудження у студентів аграрних ВНЗ інтересу до професії агронома має розглядатися у зв'язку з формуванням пізнавального інтересу. Пізнавальний інтерес є основним у мотивації навчальної діяльності з метою оволодіння професією агронома.

Література

1. Гераськин С.С. Интерес к профессии учителя как фактор успешного формирования конкурентноспособности будущих педагогов [Электронный ресурс] / С.С. Гераськин, Н.Г. Недогреева. – Режим доступа: www.sgu.ru/files/nodes/13579/GetSS.doc.
2. Некоз І.В. Формування пізнавальних інтересів студентів немовних спеціальностей вищих навчальних закладів (на матеріалі вивчення іноземних мов): автореф. дис. ... к. пед. н.: 13.00.04 / І.В. Некоз. – Луганск : Луган. нац. пед. ун-т ім. Т. Шевченка, 2004. – 20 с.
3. Ильин Е.П. Мотивация и мотивы / Е.П. Ильин. – СПб. : Питер, 2006. – 512 с.
4. Рапацевич Е.С. Педагогика: большая современная энциклопедия / Е.С. Рапацевич. – Минск : Современное слово, 2005. – 720 с.

5. Казаченок И.В. [Электронный ресурс] / И.В. Казаченок. – Режим доступа: <http://psf.grsu.by/NauchRab/pub/01/10>.

6. Загребельний С.Л. Формування у старшокласників інтересу до професії у процесі вивчення предметів фізико-математичного циклу : автореф. дис. ... к. пед. н. : 13.00.07. / С.Л. Загребельний. – Луганськ : Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля, 2006. – 20 с.

7. Кропотова Н.В. Профессиональная компетентность (опыт трансдисциплинарного исследования) / Н.В. Кропотова // Проблемы инженерно-педагогической освіти. – 2007. – № 16.

ЛИТВИНОВА О.

КОМПОНЕНТНО-СТРУКТУРНИЙ АНАЛІЗ ФЕНОМЕНУ “КУЛЬТУРА ДІАЛОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ” В СИСТЕМІ ВІДНОСИН “ВИКЛАДАЧ – СТУДЕНТ”

Актуальність теми зумовлена сучасними потребами вищої школи в підготовці кваліфікованих фахівців з високим рівнем культури діалогічного спілкування. Незважаючи на велику кількість теоретичних розробок та нагромаджений практичний досвід з проблем культури спілкування, діалогу і діалогічного спілкування зокрема, проблема культури діалогічного спілкування, методики її формування і на сьогодні залишається малодослідженою педагогічною наукою й потребує ретельного вивчення.

Дослідження питань діалогічного спілкування і діалогічної взаємодії було в центрі уваги таких науковців, як М. Бубер, М. Бахтін, І. Бех, Л. Орбан-Лембрик, Є. Руденський. Питання формування культури спілкування у процесі навчання і виховання студентів вивчали І. Мачуська, Н. Крилова, О. Корніяка, А. Петровський, Т. Цветкова, П. Блонський.

Мета статті – розкрити авторське розуміння феномену “культура діалогічного спілкування” в системі відносин “викладач – студент”, здійснити спробу компонентно-структурного аналізу феномену “культура діалогічного спілкування”.

Розв’язання завдань формування феномену культури діалогічного спілкування неможливе без дослідження її сутності й структури. Вважаємо, що в основі поняття “культура діалогічного спілкування” лежить діалог як форма зовнішньої й внутрішньої взаємодії особистості з навколишнім світом (див. рис.).

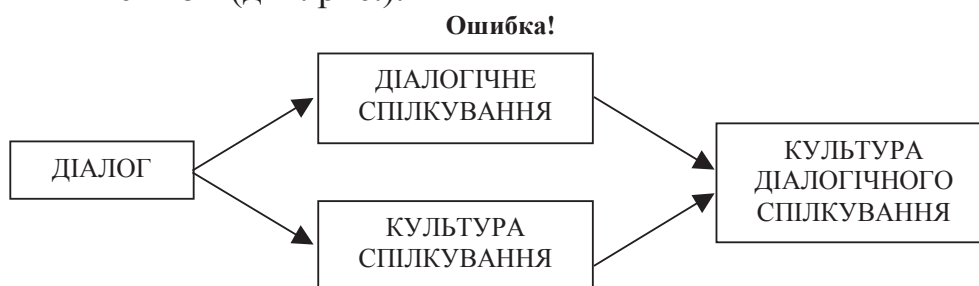

Рис. Діалог як основа культури діалогічного спілкування

Згідно з наведеною вище схемою пропонуємо розглядати культуру діалогічного спілкування у двох планах. По-перше, як складну багатоканальну систему взаємодії людей, основою якої є діалог і принципи діалогічних